

TLAČOVÁ SPRÁVA č.25 - sezóna 2017/2018

Remeselníci prinášajú svoju podobu humoru

Režisér Michal Spišák o pripravovanej premiére Štátneho divadla Košice

Režisérom čiernej komédie dánskej autorky Line Knutzon Remeselníci, ktorá bude mať v Historickej budove Štátneho divadla Košice premiéru v piatok 13. apríla, je Michal Spišák. Jeho meno je spojené s viacerými úspešnými inscenáciami košického divadla, z ktorých azda najznámejšou je situačná komédia Tom, Dick a Harry patriaca medzi najhranejšie tituly divadla. Nielen o Remeselníkoch s ním hovorila dramaturgička Miroslava Košická.

Na dosky Štátneho divadla Košice prinášate veľmi populárnu dánsku autorku Line Knutzon a jej Remeselníkov. Okrem faktu, že je to premiéra súčasnej dánskej dramatiky v Košiciach, čo Vás motivovalo k jej inscenovaniu?

Hoci je to dánska hra, zdá sa mi, že by mohla rezonovať aj u nás. Jednak samotným dejom, teda tým, čo sa v nej odohráva a jednak svojou podobou humoru, ktorý je autorke vlastný a ktorý niekedy môžeme vidieť v súčasných dánskych filmových komédiách. Tento humor je spoločensko - kritický a zároveň má sklon k absurdnosti. Je nemilosrdný, bizarný, miestami krutý a „čierny“. V hre vidíme ústrednú dvojicu, manželov, ktorí túžia vybudovať si svoje malé rodinné šťastie a zabezpečiť si budúcnosť. Tá je stelesnená v domčeku, ktorý si budujú. Zároveň tu máme partičku remeselníkov na čele s ich šéfom, ktorí im túto predstavu realizujú. Psychologicky to funguje podobne ako v živote. Všetci túžime po nejakej istote, po malom každodennom šťastí, úpenlivo sa oň snažíme a vždy sa nájde niekto, kto sa pokúša na tejto našej túžbe parazitovať. To je začiatok celého kolotoča klamstiev, ktoré sa v hre dejú. Potom vyvstáva otázka, dokedy sme ochotní klamstvo akceptovať, ako dlho sme ochotní žiť v ilúzii a dokonca klamať samých seba a čo sa stane, keď klamstvo odhalíme. V našej hre, keďže je to komédia, je táto reakcia na odhalené klamstvo veľmi bizarná a dovedená ad absurdum.

Absurdnosť nie je špecifikom iba Remeselníkov, ale aj celej tvorby Line Knutzon. Ako sa pracuje s textom, kde na seba v priebehu hry narazia dva protichodné žánre?

Treba si to uvedomiť, že ten žáner sa mení. Keď pracujete so znalosťou veci, tak sa pracuje dobre. Je dôležité vnímať bod, kde k tomu dochádza a začať používať iné výrazové prostriedky než na začiatku, kedy celá hra pôsobí ako nenápadná konverzačná komédia. No a potom sa to zmení na celkom niečo iné...

Dejová zápleтка sa točí okolo skupiny remeselníkov - hochštaplerov. Čerpali ste inšpiráciu aj zo súkromného života?

Mám to šťastie, že nie. Nikdy som nebol postavený pred nutnosť prestavby nejakého domu a navyše máme v rodine šikovného človeka, môjho svokra, ktorý je skutočný remeselník a dá sa na neho spoľahnúť. Takže v podstate takého „remeselníka“ v úvodzovkách ako sú v hre, som nikdy nezažil. No nepochybne existujú. Aspoň ľudia hovoria. Dokážem si predstaviť, že to môže byť skoro také, ako je to v našich Remeselníkoch.

V Remeselníkoch je jasne nastolená otázka šťastia. Máte pocit, že sa prílivom konzumu vnímanie šťastia ako takého niekam posunulo?

V hre sa ironizuje predstava šťastia, ktorá je skoncentrovaná do materiálnej podoby. Lenže ľahko sa povie, že materiálne veci nie sú dôležité a skutočné šťastie spočíva v niečom inom. V reálnom živote to tak nefunguje. Človek musí mať pocit materiálnej istoty, aby mohol myšlienkovú energiu nasmerovať do nejakej odlišnej sféry. Samozrejme, extrémny existujú. Povedzme v reklamnom svete, ktorý nám sugeruje práve pocit šťastia postavený iba na vlastníctve konkrétnych materiálnych vecí. A to nemusí byť pravda. V našej hre je to naznačené v závere. Ústredná dvojica si svoj domček konečne postaví a teraz nastáva chvíľa, keď má prísť to vytúžené šťastie, na ktoré sa tak tešili. Príde, alebo nepríde?

Do istej miery sú Remeselníci kritikou konzumnej spoločnosti. Ako vnímate prítomnosť konzumu Vy?

Žiť iba konzumným spôsobom života je samozrejme málo. Je to ploché a primitívne. Ale mám veľmi ďaleko od toho, aby som odsudzoval ľudí. Pokiaľ niekto má rád luxusné veci, nič iné ho nezaujíma a má na to, nech sa páči. Môj vnútorný svet je možno iný, ale žijeme v slobodnej spoločnosti a v rámci pravidiel môže každý žiť, ako chce. Je veľmi ľahké niekoho označiť za snoba, alebo za hlupáka. Ľudia sú rôzni a ja neznášam škatuľkovanie. To mi zaváňa ideológiou. A ja si jednu ideológiu, ktorá nás svojho času ovládala, ešte veľmi dobre pamätám. Zdá sa mi, že súčasná kritika konzumu a globalizácie je často motivovaná skôr ideologicky. Čiže nás nezaujíma racionálne jadro problému, ale iba snaha ideologicky manipulovať ľudí a odvádzať pozornosť od podstaty. Niečo podobné, v inom kontexte, robí aj šéf remeselníkov v našej hre. Odvádza pozornosť od podstaty problému. Interpretuje veci inak, ako v skutočnosti sú. Klame.

3. apríla 2018